

OPRAC: SYLWIA MARCINIAK

KLASA 2F

**TEMAT: „LALKA” B. PRUSA JAKO POWIEŚĆ REALIZMU KRYTYCZNEGO;
SYNTEZA.**

Powieść tendencyjna - (łac. *tendentia* – skłonność; *tendere* – kierować) to główna, obok noweli, forma literacka, charakterystyczna dla wczesnego okresu pozytywizmu, obejmującego w Polsce lata 60. i 70. XIX wieku. Powieść tendencyjna miała przede wszystkim pełnić funkcje wychowawcze, dostarczając czytelnikom słusznych i właściwych, w przekonaniu autora, wzorców postaw, zachowań.

Elementami konstytutywnymi wzorcowej powieści tendencyjnej były: schematyczne przedstawianie postaci kontrastowych, dobrych i złych, przy czym – co stanowi drugi podstawowy element gatunku – narrator w sposób jednoznaczny i subiektywny opowiadał się za linią postępowania bohatera „pozytywnego”, który całym swoim życiem realizował poprawny scenariusz działania według przyjętego z góry modelu, przenikniętego nade wszystko filantropią i etycznym nastawieniem wobec społeczeństwa.

Powieść tendencyjna zmierzała do jednoznacznego wykorzystania wszystkich środków ekspresji dla wykazania słuszności propagowanej tezy^[1]. Rezygnowano więc z pogłębionych portretów psychologicznych bohaterów na rzecz idealizowania postaci pozytywnych skontrastowanych z negatywnymi pod każdym względem przeciwnikami ich poglądów. Bohaterowie powieści tendencyjnych byli nieskomplikowani, sprowadzani do właściwie jednej cechy (tzw. „papierowi bohaterowie”).

Tendencyjny charakter sprowadzający funkcję literatury do realizacji celów propagandowych obniżał jednak wartość artystyczną utworów.

1. GDYBY „LALKA” B. PRUSA BYŁA POWIEŚCIĄ TENDENCYJNĄ, JAK ZAKOŃCZYŁYBY SIĘ LOSY:

- A) STANISŁAWA WOLUSKIEGO.....
- B) IZABELI ŁĘCKIEJ.....
- C) JULIANA OCHOCKIEGO.....?

ODPOWIEDZ PISEMNIEM, UZASADNIJ

2. Ułóż listę pytań, które - poprzez powieść - kieruje do czytelnika Prus; udowodnij, że „Lalka” jest powieścią krytyczną. Zdefiniuj pojęcie – powieść krytyczna.

